

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.21.105/2016/4.

A tanács tagjai:

Dr. Makai Katalin a tanács elnöke

Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit bíró

A felperes:

Az alperes:

Az alperes képviselője:

Dr. Dobi Andrea ügyvéd

A per tárgya:

Gyermektartásdíj leszállítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Alperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kazincbarcikai Járásbíróság 11.P.20.759/2015/13.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Miskolci Törvényszék 1.Pf.20.056/2016/4.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy az államnak, felhívásra fizessen meg 50.000 (ötvenezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A peres felek házastársak voltak, házasságukat a Kazincbarcikai Városi Bíróság P. 21.347/2011/7. sorszámu ítéletével felbontotta. Az eljárás során megkötött és a bíróság jogerős végzésével jóváhagyott egyezségben a felek - a kiskorú gyermekek alperesnél történő elhelyezése mellett - megállapodtak abban, hogy a felperes megfizet az alperesnek a mindenkori jövedelme 20-20%-át kitevő, de legalább havi és gyermekenkénti 29.000 forint alapösszegű gyermektartásdíjat. A felperes munkáltatója a gyermektartásdíjat közvetlenül utalta.
- [2] Az egyezség megkötésének idején a felperes a közigazgatásban dolgozott, havi nettó átlagjövedelme 170.500 forint volt, az alperes tanárként havi nettó 120.000 forint átlagjövedelemre tett szert.
- [3] A felperes a keresetlevél benyújtását megelőző egy évben nettó 160.362 forint átlagjövedelemmel rendelkezett, a gyermektartásdíj levonása után teljes életvitele fedezésére kb. 100.000 forintja maradt. Jövedelmének emelése érdekében főiskolai képzésen vett részt. 2015 augusztusában - a keresetlevél benyújtásakor - a munkaköre megváltozása miatt ügyfélszolgálati pótlékra vált

jogosulttá, amely (bruttó) 20%-os jövedelememelkedést jelentett. Az emelt összegű jövedelmet az elsőfokú bíróság ítéletének meghozataláig (2015 októberéig) még nem folyósították részére, a fellebbezési eljárásban igazoltak szerint nettó illetménye 16.000 forint összeggel emelkedett. A felperes tulajdonát képezi egy 37 négyzetméteres ingatlan, valamint egy 12 éves gépjármű.

- [4] Az alperes változatlanul tanárként dolgozik, a keresetlevél benyújtását megelőző egy évben havi nettó jövedelme 197.527 forintra emelkedett. A két gyermekre összesen 29.000 forint családi pótlékra jogosult. A gyermekekkel a tulajdonát képező 70 négyzetméteres lakásban lakik. A gyermekek egészségesek, az étkezésük térítési díja 18.000 forint, az iskolai rendszeres kiadások között az alperes 2.500 forint, illetve 500 forint osztálypénzt fizet. A gyermekek külön képzésének féléves tandíja összesen 36.000 forint.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes módosított kereseti kérelmében azt kérte, hogy a bíróság 2015. szeptember hó 1. napjától kezdődően gyermektartásdíj fizetési kötelezettségét változtassa meg és azt gyermekenként havi 31.500 forint határozott összegben állapítsa meg. Kérelme megalapozásul előadta, hogy a 2014. március 15. napján hatályba lépett új Ptk. szerint a gyermektartásdíjat határozott összegben kell megállapítani. Az egyezség megkötését követően a gyermektartásdíj levonása után megmaradt jövedelme a lakhatási költségei kifizetését követően a megélhetését - alapszinten - fedezték. A per alatt hivatkozott körülményei megváltozására: a jövedelme emelkedése érdekében továbbképzésen vett részt. A képzés miatt munkaköre megváltozott, pótlékra vált jogosulttá, méltánytalan lenne, hogy a tartásdíjat abból is levonják.
- [6] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a Ptk. 4:210. § (1) bekezdésében foglalt feltételek nem állnak fenn, mert körülményváltozás nem történt. A felperes által hivatkozott jogszabályváltozás önmagában körülményváltozásnak nem minősül, a kereset megalapozottságához az is szükséges, hogy a tartás változatlan teljesítése a fél lényeges jogi érdekét sértse, ez pedig jelen esetben nem állapítható meg.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes gyermektartásdíj fizetési kötelezettségét megváltoztatta és 2015. szeptember hó 1. napjától kezdődően havi és gyermekenkénti 31.500 forint összegű gyermektartásdíj megfizetésére kötelezte. Felhívta a felperes munkáltatóját a gyermektartásdíj fentiek szerinti levonására és alperes javára történő kifizetésére.
- [8] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét megalapozottnak ítélte.
- [9] Tényként állapította meg, hogy a felek munkahelyét és jövedelmét illetően a korábbi egyezség megkötése óta lényeges változás nem történt, mindkét fél önállóan lakást vásárolt, ez azonban a tartásdíj fizetési kötelezettség mértékét nem érintette.
- [10] Megállapította, hogy a jogvita elbírálására a 2014. március 15. napján hatályba lépett 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) rendelkezései az irányadók. A Ptk. 4:210. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a felek megállapodásán, vagy a bíróság ítéletén alapuló tartás meghatározásának alapjául szolgáló körülményekben olyan változás következett be, hogy a tartás változatlan teljesítése valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti, a tartás mértékének, vagy a szolgáltatása módjának a megváltoztatását lehet kérni. A Ptk. 4:207. §-a szerint a tartásdíjat határozott összegben kell meghatározni, azaz a gyermektartásdíj százalékos mértékű megállapítására nincs lehetőség, ezért a tartásdíj mértékének felülvizsgálata során a százalékos mértéket mellőzni kell. A felperes módosított keresete a Ptk. 4:218. § (4) bekezdésével összhangban áll, ezért a bíróság a kötelezettsége mértékét a módosított kereset alapján megalapozottnak ítélte.

- [11] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a szövegezésbeli pontosítással hagyta helyben, hogy az ott rögzített egyezségben megállapított gyermektartásdíj fizetési kötelezettség mértékét az elsőfokú ítélet szerinti összegre leszállítja.
- [12] A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság pontatlanul fogalmazta meg az ítélete rendelkező részét: az új Ptk. 4:210. § (1) bekezdése alapján - a körülmények változására hivatkozással - a gyermektartásdíj leszállítása vagy felemelése kérhető.
- [13] Az elsőfokú bíróság tényként állapította meg, hogy a körülményekben változás nem történt és az volt a jogi álláspontja, hogy a korábbi egyezség szerinti megállapítást e nélkül is felül lehet vizsgálni és az új Ptk. rendelkezései alapján a százalékos mértéket mellőzni kell. A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy a periratokból megállapíthatóan - a fellebbezési érveléssel szemben - a felperes körülményváltozásként jelölte meg a beosztása változását (7. sorszámú jegyzőkönyv) és az ezzel járó jövedelememelkedését a gyermektartásdíj meghatározásánál mellőzni kérte (12. sorszámú beadvány). A Pp. 3. §-a alapján a kérelmeket a tartalmuk szerint kell elbírálni, a felperes tényelőadásából pedig megállapítható, hogy az illetménye emelkedésre, mint körülményváltozásra hivatkozással kéri a Ptk. 4:210. § (1) bekezdése alapján a gyermektartásdíj mértékének leszállítását. Az elsőfokú eljárásban az illetményemelkedés folyósítására még nem volt peradat, a fellebbezési eljárásban azonban bizonyítást nyert, hogy a felperes 2015. augusztus 13-tól 2016. január 31. napjával bezárólag (öt és fél hónap alatt) a tárgyhavi alapilletménye 20%-át kitevő, összesen 234.978 forint integrált ügyfélszolgálati pótlékban részesül, ezért a törvényszék ezt az adatot is figyelembe vette.
- [14] A másodfokú bíróságnak abban kellett állást foglalnia, hogy az a körülmény, miszerint a felperes egy külön elvégzett képzés eredményeként ügyfélszolgálati pótlékban részesül, a gyermektartásdíj mértékének leszállítását indokolttá teszi-e. A korábbi egyezség ugyanis valamennyi illetmény 20%-ára vonatkozott, amely a keresetlevél alapján figyelembe vehető átlagkeresetből kiindulva az elsőfokú ítélet szerinti 31.500 forintos tartás meghatározását tette lehetővé. A másodfokú bíróság mérlegelte a fél két jövedelmi viszonyait, a gyermekek életkorát és arra a következtetésre jutott, hogy a gyermekenkénti 31.500 forint elsőfokú bíróság által megállapított határozott összegű gyermektartásdíj az őket megillető családi pótlék, az alperes keresete, az alperes által igénybe vehető adókedvezmény összege elegendő a két gyermek tartására, az általánosan ismert és általában felmerülő tartási kiadásokat feltételezve. A felperes jövedelmi viszonyaihoz képest lényeges változás, hogy további bruttó havi 40.000 forint pótlékban részesül és az ő jövedelmi viszonyaihoz képest érdeksérelem lehet, ha ebből is levonásra kerül a tartásdíj. A másodfokú bíróság az indokolás fenti módosításával hagyta helyben az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntését.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg és a felperes keresetét utasítsa el. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a Pp. 247. § (1) bekezdésére, a Ptk. 4:210. § (1) bekezdésére és a Ptk. 4:218. § (4) bekezdésére alapította.
- [16] Álláspontja szerint a gyermektartásdíj mértékének leszállításához nem elegendő önmagában a körülményváltozás, mert azt is szükséges bizonyítani, hogy a megváltozott körülmény miatt a tartás változatlan teljesítése következtében a felperes lényeges jogi érdeke sérül [Ptk. 4:210. § (1) bekezdés]. Nem jelenti a felperes lényeges jogi érdekének sérelmét az a körülmény, hogy jövedelme bruttó 40.000 forinttal növekedett és ebből a két gyermek után 40%-os tartásdíjat kell fizetnie, hiszen a nagyobb jövedelméből a tartás megfizetését követően is több marad. Az egyezség megkötésekor azért határozták meg a felek a tartásdíj összegét százalékos mértékben, hogy az követni tudja a felperes jövedelmének változását. A jogerős ítélet ezen rugalmasság érvényesülését

akadályozza azzal, hogy a csekély emelkedés (nettó 16.000 forint) esetére is megállapítja a felperes lényeges jogi érdekének sérelmét.

- [17] Az alperes hangsúlyozott érvelése szerint a felperes mind az elsőfokú, mind a másodfokú eljárásban kifejezetten és határozottan ragaszkodott ahhoz a nyilatkozatához, hogy nem kéri a tartás mértékének leszállítását, mindösszesen a százalékos marasztalás mellőzésével a gyermektartásdíj mértékének határozott összegben történő meghatározására tart igényt. A felperes kifejezetten a százalékos marasztalás mellőzése miatt indította meg a pert, csak a másodfokú eljárásban adta elő, hogy valójában a tartásdíj leszállítását kéri. Ezt támasztja alá, hogy az általa megállapítani kért határozott összeg megegyezett a keresetlevél beadásakor jövedelméből számított 20-20%-os mértékkel, tehát kereseti kérelme tartalma szerint sem jelentette a tartásdíj leszállítását. A felperes ráadásul a keresetlevelében eltitkolta az új munkakörét (csak az alperes ellenkérelmében foglaltak miatt ismerte el) és az elsőfokú eljárásban a jövedelmének emelkedését sem tudta igazolni, az arra vonatkozó okiratot a másodfokú eljárásban megtartott tárgyaláson csatolta be. A Pp. 247. § (1) bekezdése szerint a másodfokú eljárásban a keresetet nem lehet megváltoztatni, a határozott összeg megállapítása helyett a tartás mértékének leszállítása pedig keresetmódosítás, ezért a másodfokú ítélet súlyos eljárásjogi jogszabálysértésen alapul.
- [18] Ezt meghaladóan az alperes sérelmezte a Ptk. 4:218. § (4) bekezdésének jogszabályba ütköző voltát is. A másodfokú bíróság a tartásdíj leszállításra vonatkozó rendelkezését mindösszesen ugyanis azzal indokolta, hogy megítélése szerint a megállapított összeg - az állami juttatások figyelembevételével - fedezi a gyermekek eltartását. Ez az indokolás azonban általánosságban mozog, semmilyen konkrét megállapítást nem tartalmaz és iratellenes is. A gyermek iskolába járnak, a felperes a tartásdíj összegén felül semmilyen egyéb más támogatást nem nyújt részükre. Az alperes egyedül tartja fenn a gyermekek lakhatását biztosító lakást és a gyermekek szállítását biztosító gépjárművet is. Az elsőfokú bíróság eljárásban feltárára került, hogy milyen havi kiadásai vannak, amelynek összege jóval meghaladja a jövedelmét és szükségessé teszi a felperes idézett jogszabályhely szerinti mértékű tartásdíj megfizetésének változatlan fenntartását.
- [19] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását indítványozta. A per megindításakor a helyes jogi kifejezést nem ismerte, anyagi lehetősége pedig jogi képviselő megbízását nem tette lehetővé. Az általa fizetett gyermektartásdíj összege a per kezdete előtti, gyermekenkénti 31.100 forint összegről nem csökkent, a jogerős ítélet óta 31.500 forint terheli a fizetését. Az eljáró bíróságok a helyes jogi kifejezés használata nélkül is megértették és tartalmuk szerint bírálták el a keresetet.
- [20] A felperes szerint körülményváltozás, hogy míg az ő fizetése az elmúlt évek alatt nettó 10.000 forinttal csökkent, az alperes havonta kb. nettó 300.000 forintból gazdálkodik. A felperes a jövedelme emelkedése érdekében felsőfokú képzést végzett. Az átsorolása ugyan 2015. augusztus 17-től megtörtént, de az első emelt összegű fizetést csak 2016 februárjában számfejtették a részére, amelyből látható, hogy a fizetése nettó 16.000 forinttal emelkedett. Ez az összeg az alperes jövedelmi viszonyaihoz képest lehet, hogy nem jelentős, de az ő életében az anyagilag stabilabb létfenntartást jelenti. A keresetében azt kérte, hogy a jelenlegi hatályos törvény legyen rá érvényben és a százalékban megállapított tartásdíj határozott összegben történő fizetését tegye lehetővé.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [21] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta el. Ebből következően a felülvizsgálati eljárás tárgyát az képezte, hogy az alperes keresete (a százalékos teljesítési mód mellőzésével - az egyezséghez képest magasabb - határozott összegű gyermektartásdíj megállapítása) a jövedelmének megváltozása miatt megalapozott-e.
- [22] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

- [23] Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra, hogy a Pp. 3. § (2) bekezdésének eljárásjogi alapelve alapján a jogi képviselő nélkül eljáró felperes keresete ténylegesen gyermektartásdíj leszállítására irányult. Az 1952. évi IV. törvény (Csjt.) 69/C. § (3) bekezdése c) pontja szerint a gyermektartásdíjat százalékos arányban is meg lehetett határozni, amely alapján a kötelezett jövedelmének emelkedéséhez automatikusan igazodott a havi gyermektartásdíj mértéke, a csökkenés esetén pedig az alapösszeget kellett teljesíteni. A perbeli esetben az egyezség szerinti alapösszeg 29.000 forint volt.
- [24] A felperes keresete egyértelműen arra irányult, hogy az ügyfélszolgálati pótlékát - amelyet az alapjövedelmével együtt fizetnek ki a részére - gyermektartásdíj fizetési kötelezettség ne terhelje. A százalékos arány miatt ugyanis a felperes pótlékkal emelt illetménye a tartás havi összegének (automatikus) emelkedését vonja maga után. Helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az ügyfélszolgálati pótléknak a gyermektartásdíj alapjába való beszámításának mellőzése a gyermektartásdíj leszállítása iránti kérelemnek minősül, hiszen ennek hiányában a jogosult nagyobb havi összegű tartásdíjat kap. Ebből következően a jogerős ítélet nem sértette meg a Pp. 247. §-a szerinti keresetváltoztatás tilalmát, mivel a felperes benyújtott keresete - tartalma alapján - jövedelme emelkedése miatt a gyermektartásdíj mértékének leszállítására irányult, függetlenül attól, hogy azt a felperes a százalékos arány mellőzésére alapította.
- [25] A jogvita elbírálására irányadó - az elsőfokú bíróság által helyesen felhívott - Ptk. 4: 210. § (1) bekezdése határozza meg a tartás mértékének megváltoztatása törvényi feltételeit. Helyesen érvelt az alperes azzal, hogy a jogszabályváltozás önmagában körülményváltozásnak nem minősül, nem mentesíti a keresetet benyújtó felet a körülményváltozásra vonatkozó állítása bizonyításának kötelezettsége alól. A perben a felperes körülményváltozásként jövedelme, illetve a felperes jövedelmének ezt meghaladó, lényeges emelkedését jelölte meg, és hivatkozott megélhetése anyagi nehézségeire is.
- [26] A Kúria osztotta a jogerős ítéletben kifejtetteket. Az elsőfokú bíróság megállapításával szemben a felperes jövedelmének változása körülményváltozásként értékelhető, hiszen teljesítőképessége (pozitívan) változott és körülményváltozásnak minősül az alperes (nettó) jövedelmének jelentős emelkedése is.
- [27] Önmagában azonban a teljesítőképesség változása - a jogi érdek sérelme hiányában - még nem alapozza meg a tartós jogviszony megváltoztatását. Az illetménypótlék azonban a felperes korábbi jövedelméhez képest a saját megélhetésére fordítható 100.000 forint mértékét nettó 16.000 forint összeggel emelte meg, amely több mint 10%-os változást jelent. Ez az összeg a felperes anyagi viszonyai szempontjából jelentősnek tekinthető, a pótlék mellőzéséhez fűződő jogi érdeke bizonyított.
- [28] Az eljárásban az a speciális jogi helyzet állt elő, hogy a kötelezett a jövedelme emelkedése miatt kérte a gyermektartásdíj határozott összegben való meghatározását. A Kúria rámutat arra, hogy a perben a felperes teljesítőképessége megváltozása - és ezzel összefüggésben a tartásdíj mértéke - képezte a jogvita tárgyát. Az alperes az ellenkérelmében a gyermekek szükségletének megváltozására (emelkedésre) nem hivatkozott, azaz a felperes által fizetendő határozott összegű tartásdíjat a gyermekek szükségletei biztosítására megfelelőnek tartotta. Alapítvánnyal érvel az alperes azzal, hogy a jogerős ítélet a tartásdíj mértékének leszállításánál nem vette figyelembe a kiskorú gyermekek szükségleteit, mivel azok változására az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott.
- [29] A felperes a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint rá rótt bizonyítási tehernek eleget tett, a körülményváltozást és a jogi érdekének sérelmét bizonyította, az alperes pedig a gyermekek érdekére (szükségleteik megváltozására) nem hivatkozott.
- [30] A körülményváltozás bizonyítottsága folytán a tartás (új) mértékének meghatározására a Ptk. szabályai az irányadóak. Helyesen állapították meg az eljáró bíróságok, hogy a hatályos Ptk. szerint a tartásdíj megfizetésének módjaként a százalékos arány nem alkalmazható, azt kizárólag határozott összegben lehet megállapítani (Ptk. 4:207. §). A tartás összegének meghatározásakor a tartásdíj

leszállítása iránti perben is figyelemmel kellett lenni az alperes jövedelmének jelentős mértékű emelkedésére, illetve az anyagi jogszabályok alapján a gyermekek részére juttatott támogatásra (családi pótlék) és az adókedvezményre. A szülők ugyanis jövedelemarányosan kötelesek hozzájárulni kiskorú gyermekeik tartásához. Ennek mellőzése a felperes jogi érdekét ugyancsak sérti. Az anyagi jogi jogszabályhelyek helyes alkalmazásával rendelkeztek tehát az eljáró bíróságok, amikor a tartás mértékét meghatározták.

- [31] A fentiek alapján a jogerős ítélet sem anyagi jogi, sem eljárásjogi jogszabályt nem sértett, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján azt hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [32] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [33] Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre. A felperes jogi képviselő nélkül járt el, költségigénye nem volt, ezért a Kúria a felülvizsgálati eljárási költségről a határozathozatalt mellőzte.
- [34] Az alperes - peresztessége figyelemmel - a Pp.270. (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint köteles az államnak az 1990.évi XCIII. törvény (Itv.) 50. § (1) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

Budapest, 2017. február 7.

Dr. Makai Katalin s.k. a tanács elnöke, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. előadó bíró, dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő